

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. I-1336 6 STRAIPSNIO 3 DALIES PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIP-1854 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. I-1336 10 IR 11 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIP-1991

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2018 m. gegužės 30 d. sprendimo Nr. SV-S-752 „Dėl teisės aktų projektų išvadų“ 1.8 ir 1.10 papunkčius, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Nepritarti Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 6 straipsnio 3 dalies pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIP-1854 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIIIP-1854) dėl šių priežasčių:

1.1. Įstatymo projektu Nr. XIIIP-1854 siūloma nustatyti teisinį reglamentavimą, nukreiptą į praeitį, nors teisėkūroje galioja *lex retro non agit* principas, reiškiantis, kad įstatymas atgaline tvarka negalioja. Tai norminiams teisės aktams keliamas reikalavimas, pagal kurį juose įtvirtintos teisės normos negali būti taikomos juridiniams faktams ir teisinėms pasekmėms, įvykusiems dar iki šio akto įsigaliojimo. Šiuo principu siekiama užtikrinti teisinio reguliavimo bei asmenų teisinio statuso aiškumą, stabilumą. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2007 m. lapkričio 29 d. nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos juridinių asmenų pelno mokesčio įstatymo 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 14, 20, 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo 12 straipsnio 2 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ konstatavo, kad *lex retro non agit* principas yra „su konstituciniu teisinės valstybės principu susijęs principas, pagal kurį teisės aktų galia yra nukreipta į ateitį ir neleidžiamas teisės aktų galiojimas atgaline tvarka“. Atgaline tvarka galiojančio teisės akto nuostatos daro įtaką anksčiau galiojusių teisės aktų reguliavimo sričiai, paveikia anksčiau nustatytas asmenų bei valstybės teises ir pareigas. Įstatymo projektu Nr. XIIIP-1854 siūloma nesukakusiam senatvės pensijos amžiaus vienam iš neįgalaus asmens, kuriam nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis, tėvų (įtėvių) arba asmeniui, nustatyta tvarka paskirtam šio neįgalaus asmens globėju ar rūpintoju, slaugančiu namuose šį neįgalų asmenį (toliau – neįgalaus asmens slaugytojas), socialinio draudimo įmokas ir draudžiamąsias pajamas, nuo kurių šios įmokos apskaičiuojamos, padidinti atgaline tvarka, taigi, įgyvendinant šias nuostatas, atsirastų teisė į pensijų skirtumo tarp gautos ir perskaičiuotos pensijos išmokėjimą, teisė į praeityje išmokėtų nedarbo socialinio draudimo išmokų ir perskaičiuotų išmokų dydžio skirtumo išmokėjimą, teisė paveldėtojams kreiptis dėl neišmokėtos pensijų ar nedarbo socialinio draudimo išmokos

dalies jau mirusiems buvusių išmokų gavėjams bei padidėtų administracinė našta neįgalių asmenų slaugytojams ir socialinio draudimo išmokas administruojančiai įstaigai.

1.2. Atsižvelgiant į tai, kad neįgalaus asmens slaugytojai valstybės lėšomis pensijų ir nedarbo socialiniu draudimu buvo draudžiami skirtingu laiku ir sąlygomis, preliminariais skaičiavimais, Įstatymo projektui Nr. XIIIIP-1854 įgyvendinti – pensijų ir nedarbo socialiniu draudimu valstybės lėšomis apdrausti neįgalių asmenų slaugytojus – reikėtų apie 22,6 mln. Eur Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų. Įvertinti lėšų poreikio padidėjusioms socialinio draudimo pensijoms mokėti nėra galimybių. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad „<...> įstatymų leidėjas negali sukurti tokios teisinės situacijos, kai išleidžiamas įstatymas arba kitas teisės aktas, kuriam įgyvendinti reikia lėšų, bet tokių lėšų neskiriama arba jų skiriama nepakankamai“ (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas „Dėl kai kurių teisės aktų, kuriais reguliuojami valstybės tarnybos ir su ja susiję santykiai, atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams“). Be to, Konstitucinis Teismas yra nurodęs, kad „teisės norma, kuria valstybė prisiima atitinkamą įsipareigojimą, <...> turi būti paremta materialiniais ir finansiniais ištekliais“ (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 12 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ 8 straipsnio penktosios dalies ir 19 straipsnio pirmosios dalies normų atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“). Atsižvelgiant į jau priimtus įsipareigojimus (toliau didinti išmokas vaikams, didinti neapmokestinamąjį pajamų dydį, skirti daugiau lėšų krašto apsaugai, didinti mokytojų ir medikų atlyginimus ir pan.), šiuo metu papildomi įsipareigojimai pažeistų fiskalinės drausmės taisyklės, nukryptų nuo Lietuvos stabilumo 2018 metų programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 25 d. nutarimu Nr. 387 „Dėl Lietuvos stabilumo 2018 metų programos“, nustatytų 2018–2021 m. fiskalinių tikslų.

2. Nepritarti Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 10 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIIP-1991 dėl toliau nurodytos priežasties.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, pristatydama siūlymus dėl mokesčių sistemos struktūros tobulinimo ekonomikos augimui palankia kryptimi ir mokesčių bazės optimizavimo, 2017 metais Lietuvos Respublikos Seimui pateikė Valstybinio socialinio draudimo įstatymo atitinkamų straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo pasiūlyta įteisinti maksimaliai vienodas savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo sąlygas, suvienodintas šių asmenų gaunamų pajamų, nuo kurių skaičiuojamos socialinio draudimo įmokos, bazes bei nustatyti socialinio draudimo įmokų „atostogas“ savarankišką individualią veiklą pradedantiems asmenims. Lietuvos Respublikos Seimui priėmus Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 2, 3, 8, 10, 11, 12, 13, 19, 25, 35 ir 40 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIII-823, Lietuvos Respublikos Vyriausybės teikti pasiūlymai įsigaliojo nuo 2018 m. sausio 1 d. Atsižvelgiant į tai, kad pakeistoji savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo įmokų mokėjimo tvarka galioja trumpiau nei vienus metus, o socialinio draudimo įmokos už 2018 metus turi būti sumokėtos iki 2019 m. gegužės 1 d., papildomai tikslinti šią tvarką šiuo metu neracionalu ir teisiniu požiūriu ydinga

(dėl teisinio reguliavimo stabilumo užtikrinimo bei priimtų teisės aktų poveikio stebėsenos). Tik praėjus vieniems–dvejiems metams po naujų įstatymo nuostatų įsigaliojimo, būtų galima spręsti, ar reikia tikslinti atitinkamas nuostatas.

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras

Lietuvos Respublikos
Socialinės apsaugos ir darbo ministras

Linas Kukuraišis

Asmenų priėmimo ir
dokumentų valdymo skyriaus
stilistė

Viktorija Balčiūtė-Starkuvienė

2018-07-11

Teisės skyriaus vedėja

Alesia Rynkevič

2018 -07- 11